

TEST ER ET TVEÆGGET SVÆRD

FOTO: POLFOTO

Der er ikke evidens for, at eleverne lærer mere efter at have været igennem centralt udformede test. Det betyder ikke, at test er virkningsløse, men fordelene opvejes af de negative virkninger, påpeger en gruppe nordiske forskere i en ny, omfattende undersøgelse fra Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning. Hvis lærere skal handle pædagogisk på baggrund af centrale test, må de have hjælp med at fortolke resultaterne. De får støtte af international topforsker på området.

* Vil man ophidse sindene blandt lærere i den danske folkeskole, er centralt udformede, obligatoriske test lige sagen. "Yderligere central styring og kontrol af folkeskolen" var blandt bemærkningerne i Danmarks Lærerforenings høringssvar på forslaget om indførelse af de nationale test i 2005.

Den danske reaktion var faktisk mindelig sammenlignet med den aktuelle situation i England, hvor den største fagforening for lærere, National Union of Teachers, truer med at boykotte de nationale test, Sats, i det kommende efterår. Det er ingen overdrivelse, at lærerne i England er oppe i det røde felt. "Testning indsnævrer curriculum og hæver ikke standarden, men skader børnenes indlæring," udtalte en repræsentant for fagforeningen til BBC.

Og blandt almindelige lærere er retorikken endnu skrappere: "I bedste fald er de ødelæggende og skævvrider curriculum, og i værste fald, særligt for de mest sårbare børn, er de faretruende tæt på en form for børnemishandling." En del af forklaringen på den engelske vrede er, at testresultaterne bruges i offentlige 'league tables' over skolernes resultater.

Men hvad nu hvis testresultaterne ikke offentliggøres? Hvis de ikke har nogen konsekvenser for elevernes videre færd i skolesystemet, men udelukkende er til internt pædagogisk brug i skolen og i kommunen? Er de nationale test da ikke en gave til den danske folkeskole, der kan slå bro over testkløften? Det mener et flertal i Folketinget, der har vedtaget de nationale test med netop dette argument. Nu har Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning udsat argumentet om pædagogisk brug af test for en systematisk forskningsgen-nemgang.

Test polariserer elever

Der er ikke evidens for, at eleverne i sidste ende lærer mere efter at have været igennem obligatoriske og centralt udformede test. Det er den klare konklusion i den nye, omfattende undersøgelse. Det betyder ikke, at centralt indførte test er virkningsløse, men fordelene opvejes af de negative virkninger, konkluderer forskerne.

"Især bør opmærksomheden rettes mod de negative virkninger på især de svagt præsterende elever i form af

reduceret læringsadfærd, manglende motivation og selvværd,” hedder det i den afsluttende rapport.

Konklusionen bygger på en systematisk kortlægning af al den internationale empiriske forskning i spørgsmålet de sidste 28 år, som et panel på fem forskere i samarbejde med Clearinghouse har kvalitetsvurderet og sammenskrevet. Spørgsmålet er svagt belyst forskningsmæssigt: Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning har kun fundet 61 undersøgelser på verdensplan, der beskæftiger sig med den pædagogiske anvendelse af test.

Den nedslående konklusion har to forskellige forklaringer. For det første er der lang vej, fra eleverne sætter sig med testen foran sig, til en målrettet pædagogisk intervention løfter elevens læring. For det andet skaber indførelsen af test en masse andre effekter både hos lærerne og hos eleverne, og de trækker i den anden retning.

Lærere skal have hjælp

Vejen fra test til bedre læring går ifølge Clearinghouse gennem tre skridt: Først spytter testen en information ud om elevens præstation, herefter tilrettelægger læreren en pædagogisk intervention på baggrund af testens resultater, og til sidst tager eleverne bedre viden til sig i kraft af, at lærerne anvender testdata til at udforme deres undervisning. Der er imidlertid ingen international evidens for, at denne ligefremme virkningskæde følger af testene, simpelthen fordi ingen forskere har undersøgt den hele vejen. Der er derimod en vis evidens for, at kæden hopper af undervejs.

Den første forudsætning for, at lærerne kan bruge testresultaterne pædagogisk, er, at de kan tolke og forstå dem. Og det er ikke så ligetil, viser flere studier. Lærere foretrækker således deres egne test, der er fremstillet til brug i klassen, frem for standardiserede test. Hvis læreren bruger sin egen test, kan han eller hun fortolke svarene. Hvis læreren ikke selv har lavet testen, er der brug for en præcis beskrivelse af testen, så læreren ved, hvad der skal måles. Forskerne sammenfatter dette til, at lærere ønsker ejerskab til de test, de skal anvende, hvilket de nationale test i Danmark ikke lever op til.

Det får professor Sven Erik Nordenbo, der er direktør for Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, og som har stået i spidsen for undersøgelsen, til at komme med to anbefalinger: ”Man bør overveje at udbygge lærernes kompetence i at lave selvudviklede test og tolke testresultaterne korrekt.”

Han foreslår også, at man indfører forskningsmæssige analyser af de typer fejl, eleverne laver. Det er en nødvendig hjælp til lærerne, at de ikke blot får udleveret de rå testdata, hvis de skal bruge resultaterne af de nationale test pædagogisk, påpeger Sven Erik Nordenbo.

Lærere bruger sjældent testresultater

Sven Erik Nordenbo bliver bakket op af den internationalt anerkendte forsker Stephen P. Heyneman, der er professor ved Vanderbilt University og blandt andet har arbejdet

for Verdensbanken. Han er ekspert i brugen af evaluering og test i grundskolen. Heyneman har ikke deltaget i udarbejdelsen af den danske kortlægning, men ifølge hans erfaring er situationen internationalt, at testresultater sjældent bliver brugt pædagogisk. Ofte indføres de for at kunne benchmarke skoler og lærere: hvem skaber de bedste resultater for eleverne, og hvor effektivt er det samlede skolesystem?

”Erfaringerne fra Storbritannien, USA og mange andre lande er, at disse test har tendens til at blive brugt til benchmarking og ikke til effektivt at forbedre pædagogikken eller at finde frem til, hvor børn har læringsproblemer.”

Forklaringen er, at lærere ikke er rustet til at fortolke testdata. Det er en kompliceret proces, som kræver tid og ressourcer, og vigtigst af alt er det ikke lærernes job, påpeger Heyneman. Gennem sit arbejde i Verdensbanken har han været med til at skaffe penge, så skoler i udviklingslandene kunne få lavet analyser af elevernes besvarelser i nationale high-stakes test, de test, som er afgørende for elevernes videre muligheder i uddannelsessystemet.

”Inspektørerne kunne rekvirere en konsulentrapport, der analyserede de forkerte svar det foregående år. De data brugte skolerne i deres efteruddannelse af lærere.”

Det har virket. For eksempel viste de største forbedringer blandt skoler i Kenya sig i de distrikter, hvor man fik lavet disse konsulentrapporter. ”Når lærerne bliver præsenteret for denne information, som er brugbar for dem især ved en high-stakes test, så vil de bruge den. Det er måske en mere fornuftig måde at organisere politikken på i Danmark,” siger Heyneman.

Negative effekter af test

Hvis argumentation for den pædagogiske nytte af nationale test forekommer noget svag i koderne, så er evidensen for de negative effekter af test derimod velbelyst, konkluderer forskerne bag kortlægningen. ”Det ser ud til, at de positive effekter ved, at lærerne bruger testdata, opvejes af de negative effekter ved testning,” siger Sven Erik Nordenbo. Blandt lærerne kan man observere tre former for negative effekter:

1. Lærerne indsnævrer eller fordrejer curriculum, så faglige tankegange forsvinder, og faktaviden og mekaniske færdigheder betones,
2. undervisningstiden går i højere grad til de fag, der skal testes i, og
3. undervisningen kan forfalde til træning til test og udenadslære.

Konkret viser det sig for eksempel ved, at lærerens sprog bliver mindre levende og mere mekanisk. Blandt eleverne kan annoncering af en test udløse følelsesreaktioner som nervøsitet og angst, og test kan spore eleven i retning af udenadslære og memorering af sætninger. De højtscorerende elever får øget motivation, men de svage elever taber modet. ►

”DET SER UD TIL, AT DE POSITIVE EFFEKTER, VED AT LÆRERNE BRUGER TESTDATA, OPVEJES AF DE NEGATIVE EFFEKTER VED TESTNING.

Der er stærk evidens for, at det testresultat, som eleven får ved testen, kan virke ind på fremtidig motivation og selvværd, konkluderer forskerne.

Danske politikere har forsøgt at imødegå mange af disse bekymringer ved at pege på, at de nationale danske test ikke er såkaldte high-stakes test. De har hverken indflydelse på lærerens fremtidige løn og advancement eller på elevernes fremtidsmuligheder, som tilfældet er i mange af de undersøgte lande, men den argumentation er man nødt til at nuancere, mener Sven Erik Nordenbo.

”Spørger man danske lærere og elever, er opfattelsen, at de reelt bliver kontrolleret. Den alvor, folk går til testene med, svarer til, at de tror, at der nok er nogen, der sidder bag skærmen og bruger data til noget. Det ser ud til at være den reelle adfærd på trods af de annoncerede hensigter. Så jeg synes, vi skal have undersøgt, om politikernes intentioner modsvarer brugernes forståelse af, hvad der foregår,” siger Sven Erik Nordenbo. Risikoen er, at hvis elever og lærere opfatter testen som high-stakes, så vil de behandle den som en high-stakes test med de negative effekter, som den internationale forskning har vist.

Ifølge Sven Erik Nordenbo bør man også se nærmere på testtypen, hvis man ønsker at lave de pædagogisk bedst anvendelige test. Man skelner mellem normrelaterede og kriterierelaterede test. I den normbaserede test rangordner man eleverne efter hvem, der er bedst og dårligst, hvori- mod den kriterierelaterede test er rettet mod at afdække, om eleverne har lært det, de skal. De danske nationale test er normbaserede, og det har konsekvenser.

”Det tal, læreren får, kan ikke direkte relateres til, hvad eleven kan eller ikke kan. I 1994 valgte Sverige at gå fra den normrelaterede til den kriterierelaterede test, og man sagde eksplicit, at det var af hensyn til muligheden for at anvende test pædagogisk. Med en kriterierelateret test kan du sige direkte til Peter, det her kan du ikke. I den normrelaterede test kan det samme tal stå for helt forskellige indhold med hensyn til, hvad eleverne kan og ikke kan afhængig af, hvilket år testen er taget.”

Politikerne har ansvaret

Hvis politikerne ønsker at slå ind på en mere pædagogisk brug af nationale test, må de anerkende, at lærerens job er at undervise, ikke at analysere testresultater. Den opgave må myndighederne tage på sig, og det koster penge, siger Heyneman.

”Hvis vi tror, vi kan bebrejde lærerne, at de ikke bruger testresultater til at forbedre pædagogikken, så begår vi en politisk og professionel fejl. Det er testdesignernes opgave at udbrede deres forståelse af, hvad der går galt, helt ned på den enkelte skoles niveau. Det koster penge, men vi har set, at det forbedrer undervisningen.”

Den viden dækker dog kun high-stakes test, og derfor ved Heyneman ikke, om de danske nationale test vil blive brugt i skolernes oplæring af nye lærere. Jo mere der er på spil for elever og lærere, jo større vil incitamentet være for at drage pædagogisk læring ud af de nationale test. Heyneman anbefaler et forsøg, hvor danske skoler kan melde sig til at få deres testresultater analyseret med henblik på at bruge dem i efteruddannelsen.

Flere penge, det er den dårlige nyhed. Men på den positive side kan de danske politikere stadig nå at gøre visionen om nationale test med pædagogisk værdi til virkelighed.

Af Torben Clausen
Asterisk@dpu.dk

SVEN ERIK NORDENBO

Professor og direktør for Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning på DPU, Aarhus Universitet. Han har ledet forskergruppen bag den systematiske forskningskortlægning og er redaktør af slutrapporten.

www.dpu.dk/om/sen

STEPHEN P. HEYNEMAN

Professor of International Education Policy ved Department of Leadership, Policy and Organizations ved Vanderbilt University, Nashville. Fra 1977 til 1998 har han arbejdet i Verdensbanken senest som Lead Educator i Human Development Department, Europe and Central Asia Region.

www.vanderbilt.edu/peabody/heyneinan